

תאריך: 14/6/2009

היחידה לביקורת פנים ופניות הציבור
רחוב שד' ירושלים 16, קרית ביאליק 27100
טלפון: 04-8780813 פקס: 04-8732130

תערוכות ואוסף תמונות בעירייה

עיריית קרית ביאליק

1. רקע כללי

- 1.1. הגדרת המושג תרבות כוללת בתוכה את דפוסי ההתנהגות של חברה, אורח חיים, השכלה, קניית דעת וכן את כלל ההישגים הרוחניים והטכניים של אדם או חברה.
- 2.1. המושג אמנות מוגדר כמלאכת מחשבת שיש בה השראה. פעילות שהאדם מבטא בה רעיונות וחוויות על-ידי שימוש במיומנות ובדמיון. תחומי האמנות הם ציור, פיסול, מוסיקה, תיאטרון, קולנוע, צילום, מחול, ספרות ואדריכלות. האמנות גורמת למתנסה בה חוויה אסתטית.
- 3.1. יצירות אמנות בתחומי ציור, צילום ופיסול נחשפות לקהל באמצעות תערוכות זמניות או קבועות וכן בתערוכות נודדות.
- 4.1. חלק מתפקידי הרשות המקומית (לא חובה על-פי החוק) הוא לעודד פעילויות בתחום התרבות והאמנות ולחשוף את הציבור אליהן, כחלק משירותי הקהילה המקובלים, הניתנים לתושבי המקום. חשיפה זו מתבטאת בדרכים שונות וגם, בקיום תערוכות במבנים עירוניים. דרך זו נותנת אפשרות לאמנים להציג את יצירותיהם במקומות ציבוריים ולהיחשף בפני הציבור.

2. רקע ייחודי

- 1.2. עיריית קרית ביאליק נותנת לאמנים תושבי העיר ולאמנים ידועים אחרים הזדמנות להציג את יצירותיהם במבנים ציבוריים שונים ברחבי העיר ובכך נותנת לתושבים הזדמנות לספוג תרבות ואמנות על גווניה. ומנגד חושפת את האומנים ונותנת להם במה ליצירותיהם וכגורם לקידום מכירות. כל זאת בנוסף לפעולותיה לטיפוח ולפיתוח התרבות והאמנות בתחומיה.
- 2.2. בשנים 2004 - 2008 נתקיימו כ-80 תערוכות, במבני העירייה. עלות התערוכות משתנה בהתאם למקום בו הן נערכות וב התאם לתקציב (במקומות המתוקצבים), עלויות כגון: שעות עבודה, הקמה, פירוק והובלה, תחזוקה, וכד'.
- 3.2. מפאת חשיבותו של הנושא, ראש-העירייה הקודם, ד"ר רפי ורטהיים, ביקש ממועצת העיר למנות את אשתו, גבי חנה ורטהיים, לסייע בהתנדבות למחלקת התרבות בארגון תערוכות של אומנים במתקני העירייה.
- 4.2. ביום 7/7/2004 אישרה מועצת העיר בפרוטוקול מספר 16, את דבר המינוי.
- 5.2. השימוש במבנים ציבוריים לעריכת תערוכות על-ידי גופים פרטיים מצריך בקרה נאותה.
- 6.2. העיקרון המנחה הוא מתן המקום הציבורי לתצוגות אמנים, תוך שמירה על כללי מינהל תקין, אתיקה מקצועית, יעילות וחסכון.
- 7.2. בעבר היה נהוג הכלל, שאמנים המציגים במבני עירייה, תורמים לעירייה מיצירותיהם. כיום כלל זה מתקיים רק בחלקו.
- 8.2. יצירות האמנות המוצגות ברחבי העיר ו/או במשרדיה של העירייה הן רכוש העירייה ולהן ערך כספי ואמנותי רב, שיש לשמור עליו.
- 9.2. חלק מיצירות אלה נתקבל מאמנים לאחר, שקיימו תערוכה באחד ממבני העירייה, כתרומה או כחלק מתנאי ההסכם לקיום תערוכות.

01.2. בעיריית קרית ביאליק כל ניהול המחסנים (מלאי, מצאי ואינוונטר) נמצא, באחריות הגיזברות.

11.2. תמונות שנתקבלו מהאמנים, נמצאות רק בחלקם ברשימת האיננוטר של העירייה.

3. חקיקה

1.3. חוק 'שירות הציבור (מתנות)', התש"ס-1979 ותקנותיו.

2.3. פקודת העיריות (נוסח חדש), פרק ז', עובדי ציבור.

3.3. תקנות שירות הציבור (מתנות), תש"ס – 1980.

היקף הביקורת .4

- 1.4. במהלך חודשים יוני – יולי 2009 סרקה הביקורת את תהליך קבלת תמונות מאומנים המשתתפים בתערוכות בקרית ביאליק וכן קיום נוהל קבלת מתנות בכל הקשור לחובת רישום המתנה , תוך מילוי הוראות החוק בהקשר של קבלת המתנה, התקנות והצווים שהותקנו על פיו.
- 2.4. הבדיקה כללה את התקופה לשנים 2004-2008.
- 3.4. הביקורת הסתמכה על הוראות החוק כפי שפורסמו מתוקף החוקים (ראה סעיף 4 לדו"ח זה).
- 4.4. הנתונים התקבלו ע"י המחלקות השונות בעירייה שהמציאו מצגים , נתונים ומסמכים. לצורך ניתוח הנתונים, הניחו המבקרים כי המידע שהתקבל הינו שלם, מדויק ומעודכן ככל האפשר.
- 5.4. הביקורת מודה על שיתוף הפעולה החיובי והמקצועי לו זכתה ממנהלת מחלקת התרבות, מנהלת בית יד- לבנים ומנהלת אשכול הפ יס, לאורך כל תקופת ביצוע עבודת הביקורת.
- 6.4. הביקורת בוצעה ע"י מבקר העירייה, מר אייל לוי.
- 7.4. לצורך הביקורת, המבקר נפגש עם מנהלת מחלקת התרבות, מנהלת בית יד- לבנים (מנהלת בית כ"ץ לשעבר), אב הבית של בית יד- לבנים, מנהלת אשכול פיס ועם גב' חנה ורטהיים.

התקנות החדשות .5

- 1.5. בשנת 2002 תוקנו, תקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979 והוכנסו בהן שינויים הנוגעים לטיפול במתנות.
- 2.5. תקנה 1 א קובעת כי בכל משרד תמונה ועדה בין- משרדית, שבה יכהנו היועץ המשפטי, החשב (גזבר – לגבי רשות מקומית) או נציגיהם, וכן ראש אגף משאבים חומריים (מנהל כל אדם, לעניינינו) או נציג אחר שיקבע המנכ"ל.
- 3.5. עובד ציבור שיקבל מתנה יעבירה בתוך 15 יום לוועדה הבין- משרדית ויצרף הודעה הכוללת את שם נותן המתנה ופרטיו, מועד קבלת המתנה, תיאורה ושוויה המשוער.
- 4.5. הוועדה הבין- משרדית תנהל רישום של ההודעות והמתנות שקיבלה בספר מתנות. כן תתעד בספר כל החלטה שקיבלה בקשר למתנה שנתקבלה.
- 5.5. הוועדה הבין-משרדית מוסמכת לקבוע מהי מתנה קטנת ערך וסבירה, שניתנה לפי הנהוג בנסיבות העניין ואשר מותר לקבלה על פי החוק.
- 6.5. נוסף על הוועדה הנ"ל קובעות התקנות כי תוקם גם ועדת היתרים בהרכב של שלושה, שימונו על ידי שר המשפטים. עובד שקיבל מתנה ומבקש כי זו תוקנה לו יעביר את בקשתו לוועדה הבין- משרדית וזו תפנה לוועדת ההיתרים אשר מוסמכת לקבוע כי ניתן להעביר את המתנה לעובד שקיבלה, בתמורה לתשלום שוויה המלא או חלקו, על פי קביעתו של שמאי.
- 7.5. כאשר העובד משלם את שווי המתנה תועבר התמורה לקופת העירייה.
- 8.5. **התקנות החדשות מטילות על העירייה את החובה למנות ועדה בין- משרדית לטיפול במתנות הניתנות לעובדי עירייה ולנבחריה. ועדה כזו אינה קיימת בעירייה.**
- 9.5. **חשיבותה של הוועדה היא בהיותה כתובת לעובד שקיבל מתנה ובהיותה מוסמכת לקבוע מהי מתנה קטנת ערך וסבירה שמותר לקבלה.**

- 01.5. **קיומה של הוועדה ואופן הפנייה אליה צריך להיות גלוי וידוע לכל עובד עירייה כדי שיוכל לפעול כדין אם יקבל מתנה.**
- 11.5. **אי קיום הוועדה מכשיל עובדים , שכן אין הם יודעים תמיד כיצד עליהם לנהוג בנסיבות של קבלת מתנה.**
- 21.5. **הביקורת קוראת , אפוא , להנהלת העירייה למנות ועדה לטיפול ביישום התקנות.**
- 31.5. **על פי ממצאי הביקורת, לא עלה כי חברי הוועדה, ובכללם גב' ורטהיים, נטלו תמונות לעצמם.**
- 41.5. **עם זאת, נמצא כי, גב' ורטהיים, ללא כל סמכות או הנחייה כלשהי, קיבלה החלטות על דעת עצמה, ביחס לחלוקת התמונות במשרדי העירייה וכן לגבי החזרת התמונות לאומנים. להזכיר כי מינויה של גב' ורטהיים הוגדר באופן מצומצם: לסייע למחלקת התרבות בארגון התערוכות ואיש לא מסר בידיה, את סמכויות ההחלטה בהקשר זה. כמו כן, ביחס להחזרת התמונות, מאחר והתמונות היוו תשלום בגין קיום התערוכה, הרי שהחזרה של התמונות מהווה, מתן הנחה או פטור מתשלום, שלא כדין ותוך הפרה של כללי השוויון.**

6. פעילותה של גב' חנה ורטהיים בועדת התערוכות

- 1.6. ביום 7/7/2004 אישרה מועצת העיר בפרוטוקול מספר 16, את מינוי גב' חנה ורטהיים, אשתו של ראש-העירייה הקודם, ד"ר רפי ורטהיים, לשם סיוע בהתנדבות למחלקת התרבות בארגון תערוכות של אומנים במתקני העירייה.
- 2.6. במאמר מוסגר, ברצוני לציין כי המבקר סבור כי יכול וקיימת בעיה חוקית של העסקה בהתנדבות, בהקשרים שונים, שלא כאן המקום לדון בהם.
- 3.6. בפועל, גב' חנה הקימה ועדת תערוכות שחבריה היו: חנה ורטהיים, לאה עתיר, טטה סטקובסקי, משה פרומין, סעדיה בהט, עדה לימור, קרני בלס, חווה פישר, אלונה אייזנברג.
- 4.6. פקודת העיריות אינה מחייבת הקמתן של ועדות רשות, אולם ועדות אלו שלכאורה חסרות סמכויות סטטוטוריות עשויות למלא תפקיד נכבד בניווט פעולות העירייה.
- 5.6. לוועדות הרשות תפקיד חשוב לא רק בהיותן גוף מנחה ומייעץ, אלא בהיותן משמשות זרוע לראש הרשות בעניינים מסוימים.
- 6.6. הוועדה, כאמור הייתה מורכבת ממספר נציגי ציבור וממספר עובדי העירייה.
- 7.6. הוועדה קבעה מי האומנים שיציגו את תערוכותיהם ומי אלו שלא יציגו את תערוכותיהם.
- 8.6. מאחר, והתערוכות התקיימו במתקני העירייה. אופן פעילת הוועדה מצביע על ניהול לא תקין של נושא התערוכות, כמפורט לעיל, ושל מסירת מתקני העירייה לגופים חיצוניים ללא כל אמות מידה.
- 9.6. מעיון במסמכים עולה כי גב' חנה ורטהיים מילתה תפקיד ראשי בוועדה, ללא שדבר מינויה, לרבות מינוי הוועדה והרכבה, אושר במועצת העיר.
- 01.6. מאחר והרכב הוועדה וחבריה, לא הוגדו ולא מונו על ידי מועצת העיר, כמחויב בחוק. לפיכך, מדובר בוועדה לא חוקית ועל כן, אין צורך בנקיטת

פעולה כלשהיא להפסקת עבודתה . באם המועצה רואה בכך צורך , עליה למנות ועדה חדשה.

7. נהלים

1.7. לא נמצאו הנחיות מפורטות בנוגע לתפקיד ה של אשת ראש העיר הקודם .

בדבר אחריותה הכוללת לגבי נושא התערוכות בעיר.

משיחה עם עובדי העירייה שהיו מעורבים בוועדה , עולה כי , הם חשבו שהיא הוסמכה ע "י ראש העיר כיו "ר ועדת תערוכות וכל פעילות בנושא אומנות בעיר, צריכה לקבל את אישורה ותמיכתה.

2.7. לא נמצאו נהלים עירוניים לביצוע תערוכות במבני עירייה.

3.7. אין ה נחיות ברורות , לגבי ההליך של מסירת מבנה לתערוכה , אין

קריטריונים ברורים לקביעת המציגים בתערוכות.

4.7. עפ"י ההלכה בפועל , ועדת התערוכות שאת הרכבה קבעה , גב' ורטהיים, החליטה למי תינתן האפשרות להציג תערוכה ובאילו תנאים.

8. הסכמים

לא נמצאו הסכמים ערוכים בין האמנים ובין ה עירייה. על העירייה לדאוג לערוך הסכמים מפורטים בין האמנים ובין העירייה . על ההסכם לכלול פרטים עיקריים, כגון:

- משך זמן התערוכה ומועדי פתיחת התערוכה למבקרים.
- סוג הפרסום ומימונו.
- ביטוח התערוכה ואי פיצוי מהעירייה על נזקים.
- התחייבויות כלליות של האמן.
- ביטול תערוכה על-ידי אחד הצדדים והפיצוי, בגין כך.
- רמת התערוכה.
- מכירת היצירות.
- תרומה לעירייה.

9. ספירת מלאי

1.9. נבדק ניהול מצאי התמונות , בשלושה אתרים בעירייה : בניין העירייה , בית יד-לבנים ואשכול הפיס.

2.9. התברר כי בשנים האחרונות לא נערכו ספירות מצאי של פריטי מתנות ותמונות השמורים בארונות התצוגה, במרכזי התרבות או אחרים.

3.9. בבדיקתנו נמצאו 21 תמונות בבית יד לבנים , בחדר פנימי באופן מוזנח (זכויות שבורות , מסגרות בלבד , חלקן דהויים ביותר) וכ"אבן שאין לה הופכין".

4.9. בנוסף נמצאו מחוץ למחסן , ליד דלת המקלט , עוד 19 תמונות במצב ירוד גם כן.

5.9. מנהלת בית יד-לבנים, מסרה כי , שגם לצער ה אין ב "בית" מקום אחר לאחסון. בית יד-לבנים עבר תקופה קשה בשל המעבר מבית כץ , מבנייה, הריסה, שינוי ותוספת של בית כץ החדש . בתקופה זו עברנו לעבוד במבנה אחר צפוף , ולא הייתה כל אפשרות לעקוב אחר יצירות ותמונות שנ ותר "בבית" בטרם השינוי הגדול , בנוסף לכך נדדו התמונות למחסן עירוני אחר (חלקן הועבר לבית חן וחלקם הוחזרו לציירים עצמם , עפ"י אישור גב ' ורטהיים).

01. מסקנות

1.01. חשוב, מכובד וראוי לציון "מפעל" התערוכות, שמקיימת העירייה לטובת אמניה, תושביה ואורחיה. התערוכות, שמתקיימות במבני העירייה השונים, תורמות לחזותם הנאה.

2.01. התמונות, שמתקבלות מן האמנים מוסיפות נוי למשרדי העובדים ומאירות את עיניהם של הבאים בין כתליהם.

3.01. עם זאת, נמצאו ליקויים מהותיים וטכניים בהפעלת מערך התערוכות,

רישום התמונות, שמירתן, מסירת המבנים לקיום התערוכות, חלוקת תפקידים בין העובדים העוסקים בכך, וההסכמים הנערכים עם האמנים.

4.01. החלוקה בין עובדי העירייה (מחלקת התרבות), בהפעלת תערוכות במבני

עירייה היא די ברורה, אבל אין בעירייה בעל תפקיד, אשר משמש כפונקציה אחידה ויחידה לתיאום כל הפעולות, מבחינה ארגונית - מינהלית, מקצועית, אפילו לא ברמה של ריכוז המידע.

5.01. באין קריטריונים ו/או נוהלי עבודה ברורים ובאין כתובת מרכזת אחת למתן

מבנים עירוניים להצגת תערוכות, נכנסה לכך ועדת התערוכות והחליטה על דעתה למי לתת, לכמה זמן ובאילו תנאים (חלק מהאומנים שילמו ו/או תרמו מיצירותיהם וחלקם לא).

6.01. אין זה תקין, שבעירייה, לא יערכו הסכמים כתובים וחתומים עם האמנים,

שמקבלים את המקום להצגת תערוכותיהם. בנוסף, חלק מ האמנים שמקבלים את המקום בחינם לא תורמים מיצירותיהם לעירייה, כפי שנהוג במקומות אחרים וכפי שהיה נהוג גם בעבר.

7.01. גם אם העירייה מעוניינת לשאת בהוצאות הנלוות של האמנים, המציגים

בבניינה, מן הראוי היה לעגן זאת בהחלטה עירונית או בהסכם, הנחתם עם האמן המציג.

11. המלצות

1.11. יש להחיש, הכנתו של נוהל ונוהג עירוני מחייב.

2.11. כמו-כן, יש להרכיב, ועדה מתאימה, אשר תקבע את הקריטריונים על-פיהם

יש לנהוג, בכל הקשור לתערוכות, על רקע הממצאים והמסקנות לעיל.

3.11. יש לשקול, לקבוע מנגנון לפיו, ישולם סכום קבוע לכיסוי חלקי או מלא של

העלויות, ותרומת היצירות ככל שתהיה. תהווה תרומה ולא החזר הוצאה.

להלן תגובת המבוקרים:

09 ספטמבר 2009
כ' אלול תשס"ט
(תנ"ס-138-תרבות כללי)

לכבוד
מר אייל לוי
מבקר העירייה

אייל שלום!

תודה על הדו"ח.
אהיה יותר משמחה לקבל נוהל ברור באשר לתערוכות.
בהעדר נוהל ניסחנו בכל זאת כללים לפיהם התנהל החוזה הלא כתוב בינינו לבין האומנים.
(בהתייחס לסעיף 8 - הסכמים)

משך התערוכה – היה ברור - 3 שבועות. לעיתים מבחינתנו אנו, בהעדר תערוכה אחרת, או עקב חגים, ביקשנו מהאמן להמשיך להציג את התערוכה שבוע נוסף.

סוג הפרסום - הפרסום יוצא ע"ח האומן ולכן יש שוני בין פרסום לפרסום. יש אומנים שמוציאים הזמנות מהודרות ויש פשוטות.
אנחנו פרסמנו את כל התערוכות באתר העירייה ובדף האירועים החודשי.

ביטוח התערוכה - לאומנים נמסר במפורשות שהעירייה אינה מבטחת את התערוכות (זאת בסיכום עם גזבר העירייה).
מי שמעוניין מבטח על חשבון, ויש כאלו שהעדיפו לא להציג כלל.

רמת התערוכה - לא ניתן להעריך רמה אומנותית, כמו גם שלא ניתן להעריך שווי יצירה, שאינה של אמן מפורסם. (נבדק עם שמאי חברות ביטוח) לכן יש לסמוך על שיפוטם וחוות דעתם של האומנים שבועד ה, אם היצירות ראויות להיות מוצגות.

מכירת יצירות - אנו לא עוסקים במכירת היצירות - זה נושא שבין האמן למבקרים.

תרומה לעירייה - מכיוון שלא ניתן להעריך את שווי היצירות, אין אנו מחייבים במתן תרומה לעירייה. זה תלוי בהחלטתו וברצונו של האמן.
מכל מקום בין אם נתן תרומה ובין אם לא, הוא מחויב בתשלום עבור הצגת התערוכה.

ושוב תודה על העדכונים וההבהרות וכאמור נשמח לקבל נוהל מפורט ומסוכם.

בכבוד רב,

בלס קרני
מנהלת מחלקת תרבות

15 יולי 09

לכבוד
אייל לוי
מבקר העירייה
קרית ביאליק

הנדון: תערוכות ואוסף תמונות בעירייה

שלום רב,

כיום אני אזרחית מן השורה ואינני מבינה מה הביא אותך למסור לי את דברך באופן אישי.

התנדבתי במשך 20 שנה וגם בחמש השנים האחרונות כפי שהיה בעבר, בנושא ועדת התערוכות.

במידה ויש שאלות מקצועיות ואחרות אני מבקשת להפנות אותן למנהלת מחלקת התרבות הגב' קרני בלס וליי"ר ועדת התרבות לשעבר מר שלומי דמארי כדי לקבל את התמונה השלמה על מפעל מבורך וחשוב שהניב תערוכות רבות, החל בתקופת צבי קרלינר ז"ל דרך תקופת כהונתו של דני ז'ק ותקופת דר. רפי ורטהיים. אני מקווה שפעילות זו תמשך גם בתקופת אלי דוקורסקי. אני מציעה לא לפגוע במתנדבים שעושים מלאכתם קודש למען תושבי קרית ביאליק וחבל שימשכו ידם מהמשך עשייה בתחום האמנות והתרבות בקריה.

בברכה

חנה ורטהיים
חנה ורטהיים